

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-170>

УДК 336

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СУМІЖНІ ПОНЯТТЯ

FINANCIAL SUPPORT OF BUSINESS ENTITIES AND RELATED CONCEPTS

Кривонос Іван Олегович

аспірант,

Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. БекетоваORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1440-952X>**Kryvonos Ivan**

O. M. Beketov Kharkiv National University of Urban Economy

Статтю присвячено аналізу змісту категорії «Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва» в контексті суміжних понять. На основі аналізу наукових робіт вітчизняних дослідників проведено аналіз визначень фінансового забезпечення як економічної категорії та розглянуто підходи, що виділяються у науковій літературі для їх класифікації. За результатами аналізу сформульоване власне визначення фінансового забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва, що дозволяє відрізнити його від суміжних понять. В процесі аналізу термінів «фінансове забезпечення» та «фінансування» встановлено суттєву різницю між ними і запропоновано розділяти їх, бо друге з них є заключною стадією першого. За результатами порівняння і аналізу змісту ключових понять дослідження, узгоджено поняття «фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва» із суміжними поняттями.

Ключові слова: фінанси, суб'єкти підприємництва, фінансування, фінансове забезпечення діяльності.

The article is devoted to the analysis of the content of the economic category “Financial support of business entities” in the context of related concepts. The article highlights the relevance of studying the problems that arise in the process of organizing financing for business entities in modern conditions in Ukraine. It is noted that before developing mechanisms for such financing, it is necessary to determine the meaning of key concepts and establish a logical connection between them. Based on the analysis of scientific works of Ukrainian researchers, an analysis of the definitions of financial support as an economic category was conducted and the approaches highlighted in the scientific literature for their classification were considered. According to the results of the analysis, an own definition of financial support of business entities was formulated. Financial support of business entities activities is defined in the paper as the complex of measures which is projecting to achieve such goals as: a) attracting financial resources from various sources, taking into account its cost; b) distributing these resources based on a preliminary determination of the current and prospective needs of business entities; c) financing the operational, investment and financial activities of business entities, taking into account the need to accomplish their tactical tasks and achieve strategic purposes. That approach to financial support definition allows us to distinguish it from related concepts. In the process of analyzing the terms “financial support” and “financing”, a significant difference between them was established and it was proposed to separate it, because the latter is the final stage of former. In addition, the meaning of the concept of finance is analyzed in the paper, because the term meaning is most comprehensive compared to other related concepts. Thus, according to the results of the paper, a logical connection was established between the financial support of business entities and related terms. Taking into account the results of this paper will allow avoiding contradictions in the process of the concepts interpretation.

Keywords: finance, business entities, financing, financial support of activities.

Постановка проблеми. В умовах економічної нестабільності проблеми розвитку підприємництва набувають особливого значення. Саме суб'єкти підприємницької діяльності є найбільш активними у конкурентній боротьбі,

що обумовлює поступове покращення якості товарів та послуг; створюють значну кількість робочих місць, беруть участь у заходах з корпоративної соціальної відповідальності, а також стикаються з ризиками ведення бізнесу

та фінансують соціальні потреби суспільства шляхом сплати податків. Однак, успішне ведення бізнесу неможливе без вдалої організації фінансування діяльності, бо необхідність раціонального формування та використання наявних фінансових ресурсів виникає вже на етапі вибору організаційно-правової форми та придбання активів.

Але перш ніж аналізувати проблеми та тенденції, що стосуються фінансування діяльності СПД, необхідно визначитися як із змістом терміну «фінансове забезпечення» так і з суміжними поняттями, що дозволить краще розуміти означені проблеми та тенденції, що підвищить якість їх дослідження. Викладене вище і обумовлює вибір теми цієї публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукових робіт дослідників, що опікуються проблемами фінансування діяльності суб'єктів господарювання [1-12] дозволяє стверджувати, що характер представлених наукових праць є теоретичним, оскільки йдеться про аналіз сутності економічних понять в сфері фінансування діяльності підприємств. На особливу увагу заслуговують наукові результати, представлені Л. В. Дікань та Ю. О. Голуб [1]. Автори роботи не лише наводять визначення фінансового забезпечення, а й обґрунтовують різницю між цим поняттям та терміном «фінансування». Розмежування змісту цих же понять міститься і у статті В. Костецького [9, с. 137]. Натомість, Ю. В. Євтушенко [11] та Н. М. Іванисько [12] не наводять власних визначень фінансового забезпечення, концентруючись на класифікації дефініцій інших науковців.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Аналіз змісту наукових публікацій, присвячених проблемам ідентифікації фінансового забезпечення як економічної категорії дозволяє зробити висновок про неузгодженість позицій науковців з цього питання та необхідність більш ретельного дослідження означених проблем

Метою написання цієї статті є аналіз фінансового забезпечення як економічної категорії, визначення суміжних понять та встановлення зв'язку між ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для аналізу змісту фінансового забезпечення необхідно порівняти найбільш розповсюджені підходи до визначення цього терміну, що містяться у наукових працях (табл. 1).

Погляди науковців щодо змісту фінансового забезпечення є досить різними і у

науковій літературі поділяються на кілька підходів. Зокрема, Ю.В. Євтушенко їх виділяє чотири (процесний, системний, комплексно- комунікативний та методичний), тоді як Н. М. Іванисько розрізняє сім таких підходів (системний, об'єктний, процесний, затратний, методологічний, функціональний та організаційний). Кожен з дослідників наводить приклади підходів на основі проаналізованих визначень [11; 12]. Однак, у першому випадку класифікація підходів є більш обґрунтованою, завдяки детальному опису підходів.

У цій статті пропонується проаналізувати наведені вище визначення за ключовими словами.

Найбільш лаконічне визначення фінансового забезпечення наводить К. Ю. Шеремета. Визначення фінансового забезпечення як «виділення певної суми грошей» означає, що у даному випадку фінансове забезпечення ототожнюється із фінансуванням. Але, як буде проілюстровано нижче, фінансове забезпечення є значно ширшим поняттям порівняно із фінансуванням.

Визначення фінансового забезпечення як витрачання коштів для покриття витрат, на чому наголошує Г. В. Кіщенко, також є дещо суперечливим, бо також зводить фінансове забезпечення до фінансування. Однак, в першому з розглянутих випадків кошти виділяються (що буквально описує процес фінансування), а у другому вони витрачаються. Варто відзначити, що фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва пов'язане не лише із безпосереднім використанням коштів а із забезпеченням їх наявності. Тобто, мається на увазі не лише використання коштів як таке, а й можливість їх використання у разі потреби, що і забезпечує належне і безперебійне функціонування бізнесу.

Підхід І. В. Осьмірко передбачає заміну визначення фінансового забезпечення класифікацією відповідних підходів, про які йшлося вище. Підходи поєднуються в межах певного методу, який потребує конкретизації.

Щодо фінансового забезпечення як методу інвестування, що пропонує С. Гладій варто відзначити, що інвестування – це теж форма фінансування, бо передбачає вкладення коштів у об'єкти реальних та фінансових інвестицій. Але такий підхід не враховує залучення інвестиційний. До того ж, структурні елементи відповідного механізму у представленому визначенні не розкриті. Разом з тим, дослідник наголошує на необхідності використання механізму фінансового забез-

Таблиця 1

Визначення фінансового забезпечення як економічної категорії

Автори	Визначення
Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб	сукупність заходів та умов, що сприяють сталому розвитку підприємства шляхом покриття витрат підприємства фінансовими ресурсами в залежності від розміру виробництва і фінансового становища [1]
К. Ю. Шеремета	виділення певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики господарюючого суб'єкта [2]
Г. В. Кіщенко	цілеспрямоване використання грошових коштів для покриття витрат суб'єктів господарювання, створення передумов для одержання прибутку, основу якого закладено у двох напрямках: фінансуванні та інвестуванні [3]
І. В. Осьмірко	узагальнюючий метод, функція інвестування через фінансові форми; сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів; процес організації фінансування на основі відповідної системи фінансування; покриття витрат на діяльність за рахунок фінансових ресурсів [4]
С. Гладій	узагальнюючий метод інвестування через фінансові форми як конкретні прояви категорій фінансової сфери, зовнішнього вияву механізму та його структурних елементів [5]
О. І. Москаль	сукупність економічних відносин, що виникають із приводу пошуку, залучення й ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну діяльність територіальних одиниць та господарських суб'єктів [6]
О. Б. Стефанишин	сукупність організаційно-практичних, економічних заходів із приводу пошуку, залучення й ефективного використання всіх видів і форм фінансових ресурсів, що задовольняють процес розширеного відтворення на підприємствах із метою створення надійних умов функціонування та розвитку суб'єкта господарювання [7]
Л. М. Худолій	сукупність економічних відносин, які виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність [8]
В. Костецький	один із методів фінансового механізму, покликаною забезпечувати розподільчі та перерозподільчі процеси з метою утворення доходів і фондів коштів, або як структурна підсистема фінансово-кредитного механізму, система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства [9]
Посилкіна О. В.	механізм, який визначає джерела, принципи та форми функціонування та фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства, в тому числі – галузі охорони здоров'я [10]

печення, що вказує на схильність до використання ним системного підходу.

В. Костецький та О. В. Посилкіна, відповідно, вважають фінансове забезпечення методом фінансового механізму або самостійним механізмом. У першому випадку увага автора акцентується на функції розподілення коштів (при цьому, у складі фінансово-кредитного механізму роль фінансового забезпечення зводиться до фінансування розвитку суспільства); а у другому йдеться про розвиток охорони здоров'я (що вказує на

специфіку наукової публікації). Особливості описаних підходів частково пояснюються тим, що об'єктом дослідження є суспільство в цілому, а не діяльність економічних суб'єктів або сфера підприємництва.

Найбільш розповсюдженим з підходів до визначення фінансового забезпечення є той, де воно вважається сукупністю економічних відносин. Л. М. Худолій та О. І. Москаль формулюють майже ідентичні визначення, за якими фінансове забезпечення набуває ознак фінансів (які за є саме відносинами з при-

воду формування, розподілу та використання фінансових ресурсів). Таке ототожнення не виправдане, бо фінанси є окремою економічною категорією.

Точка зору щодо фінансового забезпечення як сукупності умов або заходів щодо пошуку, залучення і використання фінансових ресурсів поділяється такими дослідниками як Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, а також О. Б. Стефанишин. Останній з перелічених авторів наголошує, що умови функціонування та розвитку суб'єктів господарювання є метою реалізації відповідних заходів з фінансового забезпечення. Такий підхід є найбільш логічним з перелічених, оскільки передбачає, що фінансове забезпечення є окремою економічною категорією, що відрізняється від фінансів або інших суміжних понять.

Отже, за результатами аналізу дефініції поняття «фінансове забезпечення» доцільно сформулювати власне визначення поняття «фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва»:

Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва – це комплекс заходів, що розробляється для: а) залучення фінансових ресурсів з різних джерел з урахуванням їх вартості; б) розподілу цих ресурсів на основі попереднього визначення поточних і перспективних потреб суб'єктів підприємницької діяльності; в) фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єктів підприємництва з урахуванням необхідності виконання їх тактичних завдань та досягнення стратегічних цілей.

На нашу думку, представлено вище визначення є результатом аналізу найбільш розповсюджених підходів до визначення фінансового забезпечення і досить повно характеризує зміст цього поняття з урахуванням специфіки теми дослідження.

Далі доцільно проаналізувати узгодження терміну «фінансове забезпечення» із суміжними поняттями, найбільш близьким за змістом з яких є «фінансування». Серед робіт, де розмежовуються ці поняття, на особливу увагу заслуговує стаття представлена Л. В. Дікань та Ю. О. Голуб, що вже згадувалася раніше. Автори стверджують, що фінансове забезпечення є ширшим поняттям, порівняно з фінансуванням, але для аргументації таких поглядів використовують теорію трьох факторів виробництва, що обґрунтована Д. Рікардо. На думку науковців, фінансування стосується лише потреб в капіталі, тоді як фінансове забезпечення стосується усіх витрат,

пов'язаних з використанням факторів виробництва. Така точка зору є досить цікавою, але у цій роботі фінансування і фінансове забезпечення пропонується розділяти виходячи з того, що фінансове забезпечення є створенням умов для належного фінансування підприємницької діяльності. В той же час, фінансування є заключним етапом фінансового забезпечення і результатом у кожній фінансовій операції, що передбачає надання коштів для досягнення цілей бізнесу. З цього також випливає, що фінансове забезпечення стосується діяльності підприємства в цілому, а фінансування має конкретний об'єкт у вигляді активів, фінансових інвестицій, інвестиційних проєктів та ін. При цьому, фінансування передбачає саме *надання* коштів, бо фінансове забезпечення – це створення фінансових умов для належного функціонування і розвитку бізнесу. Ці кошти можуть бути використані для покриття як поточних так і майбутніх витрат. Витрати можуть бути заплановані заздалегідь, але фактичне використання фінансових ресурсів, на нашу думку знаходиться поза межами фінансового забезпечення.

Заключним етапом дослідження є визначення місця фінансового забезпечення діяльності серед інших понять. Йдеться про такі поняття як: «фінанси», фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва» та «фінансування діяльності суб'єктів підприємництва». Перелічені поняття та їх визначення представлені нижче (рис. 1).

Як бачимо, більш широкі за змістом поняття включають ті, що в наведеній логічній схемі знаходяться вище. Так, фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва порівняно з фінансами не включає відносини, але передбачає обґрунтування та організацію заходів, тоді як фінансування діяльності є заключною стадією фінансового забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва.

Висновки. У статті обґрунтовано доцільність дослідження проблем фінансування діяльності суб'єктів підприємництва з урахуванням важливості фінансових ресурсів та їх раціонального використання. На основі аналізу наукових робіт вітчизняних дослідників проведено аналіз визначень фінансового забезпечення як економічної категорії (табл. 1) та розглянуто підходи, що виділяються у науковій літературі для їх класифікації. За результатами аналізу сформульоване власне визначення фінансового забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва,

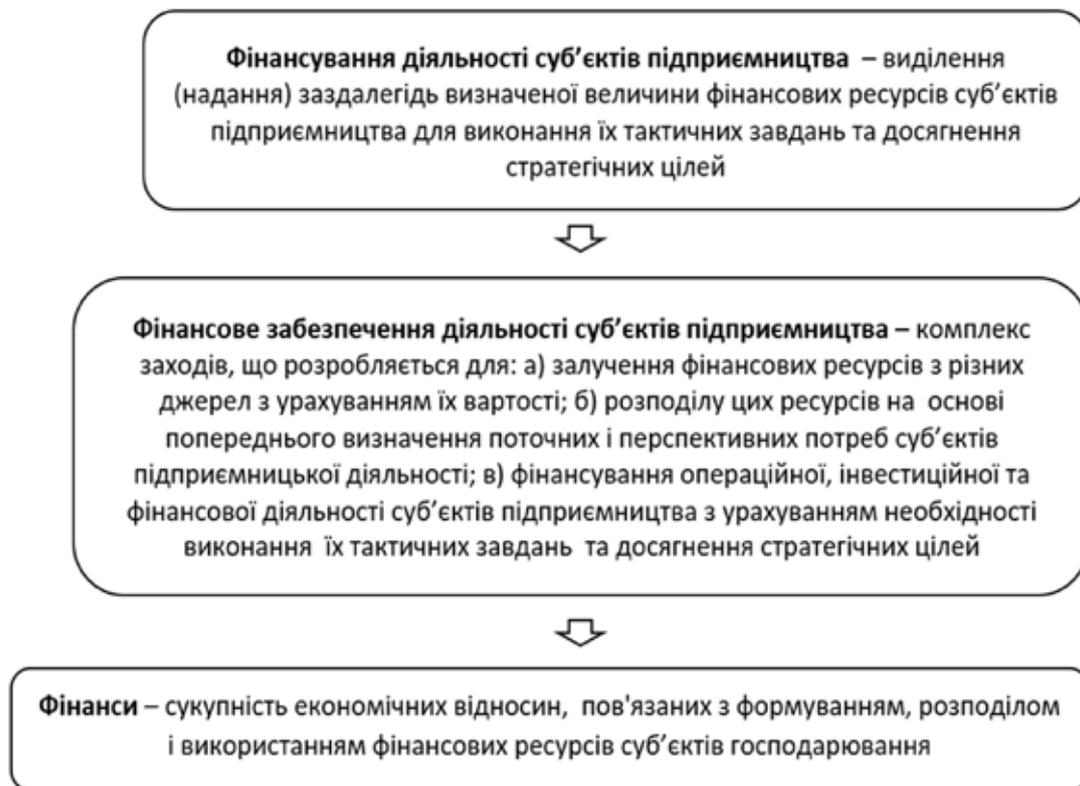

Рис. 1. Узгодження поняття «Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва» із суміжними поняттями

Джерело: сформовано автором

що дозволяє відрізнити його від суміжних понять. Під час аналізу термінів «фінансове забезпечення» та «фінансування» встановлено суттєву різницю між ними і запропоновано розділяти їх, бо друге з них є заключ-

ною стадією першого. В процесі порівняння і аналізу змісту ключових понять дослідження, узгоджено поняття «фінансове забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва» із суміжними поняттями (рис. 1).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дікань Л. В., Голуб Ю. О. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела. *Економіка розвитку*. 2007. № 3. С. 65–68.
2. Шеремета К. Ю. Форми фінансового забезпечення машинобудівних підприємств Хмельницької області. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2013. № 9. С. 165–169.
3. Кіщенко Г. В. Фінансове забезпечення розвитку суб'єктів нафтового бізнесу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. ПВНЗ Європейський університет. Київ, 2011. 20 с.
4. Осьмірко І. В. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку: поняття, структура та принципи функціонування. *Бізнес Інформ*. 2012. № 7. С. 47–49.
5. Гладій С. Фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку: теоретико-методологічний підхід до управління. *Наука молода*. 2005. № 3. С. 109-115.
6. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області): автореф. дис. ... канд. екон. наук. Інститут Аграрної Економіки. УААН. Київ, 2001. 16 с.
7. Стефанишин О. Б. Теоретичні основи визначення сутнісних характеристик, функцій та складових фінансового забезпечення суб'єктів господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 40-43. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/10.pdf>
8. Худолій Л. М., Шевченко Н. Ю. Механізм фінансового забезпечення аграрних підприємств України на середньострокову перспективу. *Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2015. Вип. 222. С. 8-15.

9. Костецький В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 4 (29). С. 135-145. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/eb595a11-1e03-4ed5-83e6-d8e34f4e0330>

10. Посилкіна О. В., Гладкова О. В. Актуальні проблеми фінансового забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я в Україні в умовах їх реформування. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Том 32 (71), № 2. С. 43-49. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/32_71_2/9.pdf.

11. Євтушенко Ю. В. Концептуальні підходи до розгляду сутності категорії «фінансове забезпечення». *Проблеми і перспективи економіки та управління* 2024. №1 (37). DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-273-287](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-273-287)

12. Іванисько Н. М. Теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1 (107). С. 156-162 [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-156-162](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-156-162)

REFERENCES:

1. Dikan L. V. & Holub Yu. O. (2007). Finansove zabezpechennya diyal'nosti pidpryyemstva: sutnist' ta dzherela [Financial support of the enterprise's activities: essence and sources]. *Ekonomika rozvytku – Development Economics*, no. 3, pp. 65–68. (in Ukrainian)

2. Sheremeta K. Iu. (2013). Formy finansovoyi pidtrymky mashynobudivnykh pidpryyemstv Khmel'nyts'koyi oblasti [Forms of financial support of machine-building enterprises of Khmelnytskyi region]. *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Current problems of regional economic development*, no. 9, pp. 165–169. (in Ukrainian)

3. Kishchenko G. V. (2011). Finansove zabezpechennya rozvytku sub'yektiv naftovoho biznesu [Financial support for the development of oil business entities]: autoref. dys....kand. ekon. nauk (PhD Thesis abstract), Kyiv, PHEI European University. (in Ukrainian)

4. Osmirko I. V. (2012). Systema finansovoyi pidtrymky innovatsiynoho rozvytku: kontseptsiya, struktura ta pryntsyipy funktsionuvannya [System of financial support for innovative development: concept, structure and principles of functioning]. *Biznes Inform – Business Inform*, no. 7, pp. 47–49. (in Ukrainian)

5. Hladii S. (2005). Finansovyy mekhanizm investuvannya innovatsiynoho rozvytku: teoretyko-metodolohichnyy pidkhid do upravlinnya [Financial mechanism of investment in innovative development: theoretical and methodological approach to management]. *Nauka moloda – Young Science*, no. 3, pp. 109–115. (in Ukrainian)

6. Moskal O. I. (2001). Finansove zabezpechennya rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva rehionu (na materialakh Chernivets'koyi oblasti) [Financial support for the development of agro-industrial production in the region (based on materials from Chernivtsi region)]: autoref. dys....kand. ekon. nauk (PhD Thesis abstract). Kyiv, Institute of Agrarian Economics. (in Ukrainian)

7. Stefanyshyn O. B. (2016). Teoretychni osnovy vyznachennya sutnisnykh kharakterystyk, funktsiy ta skladovykh finansovoho zabezpechennya sub'yektiv hospodaryuvannya [Theoretical foundations of determining the essential characteristics, functions and components of financial support for business entities]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, vol.10, pp. 40-43. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/10.pdf> (accessed February 12, 2026)

8. Khudolii L. M. & Shevchenko N. Yu. (2015). Mekhanizm finansovoho zabezpechennya ahrarykh pidpryyemstv Ukrayiny na seredniostrokovu perspektyvu [Mechanism of financial support for agricultural enterprises of Ukraine in the medium term]. *Naukovyy visnyk natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny – Scientific Bulletin of the National University of Life Resources and Environmental Management of Ukraine*, vol. 222, pp. 8-15. (in Ukrainian)

9. Kostetskyi V. (2010). Sutnisno-teoretychni pidkhody do vyznachennya finansovoho zabezpechennya diyal'nosti pidpryyemstva [Essential and theoretical approaches to determining the financial support of an enterprise]. *Halyts'kyi ekonomichnyy visnyk – Galician Economic Bulletin*, no. 4 (29), pp. 135-145. Available at: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/eb595a11-1e03-4ed5-83e6-d8e34f4e0330> (accessed February 10, 2026)

10. Posylkina O. V. & Gladkova O. V. (2021). Aktual'ni problemy finansovoho zabezpechennya diyal'nosti zakladiv okhorony zdorov'ya v Ukrayini v umovakh yikh reformuvannya [Current problems of financial support of health care institutions in Ukraine in the context of its reforming]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya – Scientific Notes of the V. I. Vernadsky TNU. Series: Economics and Management*, vol. 32 (71), no. 2, pp. 43-49. Available at: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/32_71_2/9.pdf (accessed February 12, 2026)

11. Yevtushenko Y. V. (2024). Kontseptual'ni pidkhody do rozhlyadu sutnosti katehoriyi «finansove zabezpechennya» [Conceptual approaches to considering the essence of the category “financial support”]. *Problemy*

i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – *Problems and prospects of economics and management*, no. 1 (37). DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-273-287](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-273-287) (accessed February 12, 2026)

12. Ivanysko N. M. (2024). Teoretychni pidkhody do vyznachennya finansovoho zabezpechennya [Theoretical approaches to defining financial support]. *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya – Economics, management and administration*, no. 1 (107), pp. 156*-162. Available at: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-156-162](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-156-162) (accessed February 13, 2026)

Дата надходження статті: 26.02.2026

Дата прийняття статті: 13.03.2026

Дата публікації статті: 24.03.2026